

'Jeugdpsychiatrie bezorgt jongeren vaak méér trauma's'

► Tom Verhaeghe: 'In Fioretti in Gent zijn er zestien kinderen en jongeren tussen acht en zestien en elke dag zijn er isolaties. Dat is veel te veel.'
© BOB VAN MOL

Psychisch zwaar gehavende kinderen en pubers die in behandeling zijn maar die dagelijks overmeesterd, geïsoleerd en met veel medicijnen behandeld worden. Kinder- en jongerentherapeut Tom Verhaeghe (35) kon het niet meer aanzien en stapte na vijf jaar uit de jeugdpsychiatrie. 'Getraumatiseerde kinderen lopen te vaak nog meer trauma's op.'

BARBARA DEBUSSCHERE

Sandrine is vijftien en is al als kind misbruikt en opgesloten. Ze krijgt psychische problemen en is vaak agressief. Belandt in een gespecialiseerd centrum. Wanneer ze fysiek uitbarst, overmeesteren vier mensen het meisje en slepen haar in de isolatiecel. De puber herbeleeft wat haar is aangedaan.

Nick is veertien, zit op dezelfde afdeling en heeft een verleden vol geweld. Het gaat wat beter, maar door een personeelstekort moet hij

naar een dagopvang elders. Daar haalt hij uit naar een begeleidster. De jeugdrechter komt tussen en de behandeling wordt stopgezet. Hij moet naar een strafinstelling.

Leon is vijftien en psychotisch. Vanuit zijn angst gebruikt hij op een dag geweld tegen een medewerker. Het antwoord: sederen en de politie hem laten opsluiten. Ook de therapie van deze jongen, nu nog angstiger, wordt stopgezet.

"Het is zoals een behandelcentrum voor ebola opzetten maar mensen meteen wegsturen zodra ze symptomen van ebola vertonen", zegt Tom Verhaeghe, die klinische psychologie aan de UGent studeerde en vandaag een privépraktijk als therapeut voor jongeren en volwassenen in Oudenaarde heeft. "De maatschappij betaalt om de psychische problemen van deze jongeren te behandelen. Maar zodra ze die problemen uiten, riskeren ze opsluiting of een strafinstelling."

Isolatie en medicatie

Verhaeghe werkte vijf jaar op Fioretti, de afdeling voor jeugdpsychiatrie van het Gentse Guislain-instituut. "Er is fantastisch personeel maar door een steeds grotere nadruk op repressie, medicatie, isolatie en een tekort aan ervaren mensen gaat het vaker mis. Ik kon het tegenover mezelf niet langer rechtvaardigen daar te werken. Te vaak zijn de kinderen slechter af en de buitenwereld weet dat niet. Zij hebben geen stem. Ik wil die vertolken."

Anderen in de sector bevestigen grotendeels het verhaal. "We proberen, maar het is op den duur enkel repressie", zegt een van hen. Iemand anders: "Isoleren en pillen zijn te vaak de enige antwoorden."

Hoe dat komt? Verhaeghe legt een interne memo op tafel waarin staat dat "de zorgmarkt meer en meer onderhevig zal worden aan concurrentie en de 'outcome' meer onder de loep zal worden genomen". Anderen in de sector bevestigen dat die visie, die zij ook elders zien, meer en meer ingang krijgt, naar Nederlands voorbeeld. "Dat betekent kortere behandelingen met vooropgestelde meetbare doelen, en een harde aanpak als dat niet lukt. Maar zeker bij deze kinderen is niet te voorspellen hoe het zal lopen en verergert de strafaanpak hun probleem", zegt Verhaeghe. "Het is niet omdat je hun hersengolven meet en hun subjectieve verhaal objectiveert in waardeschalen dat je hen helpt."

Vandaag is Verhaeghe elders aan de slag als kindertherapeut. Sommige pubers die hij behandelde, contacteren hem af en toe nog. Ze zijn in hun basisvertrouwen geschaad en vaak het slachtoffer van hun geschiedenis. In Fioretti belanden ze meestal via andere instellingen. Geregeld is het een laatste halte voor een gesloten instelling. Verhaeghe: "Dat zou veel meer vermeden kunnen worden. Zij horen daar niet thuis."

Maar te weinig tijd en personeel, te kleine ruimtes en te weinig therapeutische opleidingen schuiven het trio 'opsluiten, sederen, wegsturen' meer op de voorgrond. "Net voor kinderen met een hechtingsstoornis is dat zeer nefast. Ze zijn al zo vaak buitengegoid, thuis en op school. In Fioretti zijn er zestien kinderen en jongeren tussen acht en zestien en elke dag zijn er isolaties. Dat is veel te veel", zegt Verhaeghe.

Hij wijst erop dat interne opleidingen vooral bestaan uit 'afzonderingstechnieken', niet in het

opbouwen van een band. "In plaats van leren het geweld te interpreteren en ermee aan de slag te gaan, krijgen we opleidingen om hen fysiek onder de duim te houden. Ook de politie erbij halen, kinderen in de boeien slaan of opsluiten in hun eigen kamer die dan geen veilig terrein meer is, komt vaker voor. En ik moet benadrukken dat dit zeker niet enkel het verhaal van Fioretti is."

Kloof gaapt

Het kan evenwel anders, stelt Verhaeghe. "Jeugdpsychiatrie moet volgens mij radicaal anders willen we van deze jongeren geen vogels voor de kat maken." Alternatieven zijn volgens hem bij agressie-incidenten de deur van de isolatiecel openlaten, anderen in veiligheid brengen en het kind laten uitrazen, of soms, het kind net vastnemen in een soort knuffel in plaats van in een houdgreep. En er heel veel mee spreken zodat ze alternatieven voor communiceren via agressie vinden.

"Dat veronderstelt wel dat je die agressie of anders gestoord gedrag deels toelaat, om ermee te kunnen werken. Zo kan het niet altijd, maar nu wordt dat te vaak niet geprobeerd. De ironie is dan soms dat ervoor wordt gekozen een kind niet in een gesloten instelling te plaatsen maar bij ons, net omdat het te wankel is. Om dan vast te stellen dat het in een zeer gelijkaardig strafbeleid terecht komt", zegt Verhaeghe.

Voor de overheid heeft hij drie verzoeken: bepaal een visie en pas die toe, los het ethisch vraagstuk van de isolaties en de overmedicalisering op en ga kijken. Dat laatste is het kabinet-Vandeuren nu van plan.

Verhaeghe: "Op papier moet ook deze moeilijke doelgroep groeikansen krijgen. Maar de kloof met de werkelijkheid gaapt steeds groter. Willen we dat als maatschappij? En al de isolaties? Kan dat eigenlijk wel? Ik heb ook nooit meegemaakt dat iemand van

de overheid komt kijken, luisteren en spreken. Wat daar gebeurt, blijft binnenskamers. Zeker als je weet hoe kwetsbaar deze kinderen zijn en hoeveel centen er, terecht, naartoe vloeien, is dat zorgwekkend."